

12. Брежнева В.М. *Формирование и развитие имиджа организаций потребительской кооперации: автореф. дис. на соискание степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством»* / В.М. Брежнева. – Белгород: Белгор. ун-т потреб. коопер., 2007. – 25 с.

13. Федорова В.А. *Оценка имиджа автотранспортного предприятия* / В.А. Федорова // *Економіка транспортного комплексу: зб. наук. праць.* – Х. : ХНАДУ, 2012. – Вип. 20. – С. 130-141.

Стаття надійшла: 05.09.2016 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Іванілов О.С.

УДК 658.15

JEL Classification: G34

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОПЕРАЦІЙ ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Панченко А.В., к.е.н., доцент

Герета Я.Т.

Тимчишин І.Є., старший викладач

Національний університет «Львівська Політехніка»

Анотація. У сучасних умовах ринку підприємці прагнуть зберегти і посилювати власні конкурентні позиції. У статті доведено, що успішні підприємства часто використовують процеси злиття та поглинання, внаслідок чого на ринку утворюються великі конгломерати, які утримують лідерські позиції на ринку. Такі операції проводяться з метою завоювання частку на ринку, виходу на нові ринки, зменшення витрат, отримання нових потоків інвестицій. Проте такі операції несуть за собою певні загрози, які необхідно прораховувати та запобігати їм. Предметом дослідження статті є операції, які були здійснені на ринку злиттів та поглинань, динаміка та обсяг в Україні протягом 2013-2015 років. В процесі дослідження виявлено, що ринок злиттів та поглинань України є дуже динамічним та прямо залежить від економічної та політичної ситуації в країні та в світі. Для проведення дослідження використовувались методи спостереження – аналіз сучасних тенденцій ринку, опрацювання наукових публікацій для визначення поняття злиття та поглинання підприємств, нормативно правової бази, що їх регулює, вимірювання - аналіз динаміки, обсягу та вартості операцій, що проводились на ринку злиттів та поглинань України, систематизація та узагальнення – упорядкування даних та формування висновків. Комплексна оцінка ринку дає змогу іноземним та вітчизняним інвесторам зробити висновки про доцільність вкладення коштів в підприємства України та перспективність таких підприємств для подальших операцій.

Ключові слова: злиття, поглинання, підприємство, рейдерство, іноземні інвестори, трансформація підприємства.

FEATURES OF MERGERS AND ACQUISITIONS ENTERPRISES IN UKRAINE

Anna Panchenko, PhD in Economics, Associate Professor

Yaryna Hereha

Iryna Tymchyshyn, Senior Lecturer

National University «Lviv Politechnic»

Summary. Trends in the market are characterized by competition. In such conditions for entrepreneurs is important to keep competitive position. Successful enterprises often use the processes of mergers and acquisitions. After that formed large conglomerates that are able to maintain its leading position in the market. Such operations are carried out to improve competitiveness, have more customers, expand into new markets, reduce costs, gain investments or be part of a famous brand. However, these operations have a specific threat that must calculate and prevent them. The subject of research is the operations that were carried out in the mergers and acquisitions market, volume and dynamics in Ukraine for 2013-2015 years. Discovered that mergers and acquisitions market in Ukraine is very dynamic and depends on the economic and political situation in the country and in the world.

For the study used methods of observation - analysis of scientific publications for the definition of mergers and acquisitions, regulatory and legal base which governs it, measure - analysis of the dynamics and value of transactions conducted on the mergers and acquisitions market in Ukraine, systematization and generalization - streamlining the data and forming conclusions. Comprehensive assessment of the market allows foreign and domestic

investors to make conclusions about the advisability of investing in the Ukrainian company and prospects of these companies for future operations.

Keywords: *mergers, acquisition, enterprise, raiding, international investors, enterprise transformation.*

Постановка проблеми. Процеси злиття та поглинання та їх динаміка є актуальними для дослідження в умовах конкурентного ринку. Перетворення підприємств є одним з дієвих інструментів утримування та підвищення конкурентоспроможності підприємства. Активність таких процесів у країні зумовлюється економічними, політичними та іншими специфічними факторами. Щодня відбуваються операції поглинання та злиття компаній, вартість який вимірюється мільярдами доларів. В наслідок чого утворюються нові компанії, які стають лідерами ринку займаючи його левову частку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ефективність операцій злиття та поглинання, їх причини і тенденції здобули інтерес серед низки провідних науковців. Питаннями злиття і поглинань займалися такі учені як Дж. Сорос, Т. Андрєєва, Д. Горовий, Е. Шкарпова, Ю. Житняк, В. Самойленко і інші. На практиці злиття і поглинання найчастіше застосовуються як інструмент корпоратизації і монополізації внаслідок об'єднання підприємств в великі конгломерати. Тому праці дослідників Б. З. Мільнер, А. Д. Радигин, Р. М. Ентов присвячені питанням розвитку інтеграційних процесів в галузях, що наближаються до монополій.

Невирішені складові загальної проблеми. Ринок злиттів та поглинань України є на стадії розвитку. Протягом останніх 10 років спостерігається тенденція до збільшення кількості угод, що проводяться на вітчизняному ринку. Метою дослідження є аналіз динаміки обсягів операцій злиття та поглинання, виділення основних проблем, що не сприяють розвитку ринку.

Формулювання цілей статті. Відповідно до мети поставлені та вирішені такі цілі:

- охарактеризовано поняття злиття та поглинання підприємств;
- досліджено динаміку операцій злиття та поглинання підприємств України протягом 2013-2015 років;
- виділено переваги та загрози для підприємств внаслідок проведення операцій злиття та поглинання.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах переходу України до ринкової економіки та поширення приватної власності посилюється необхідність підприємств мати більш гнучку структуру, що буде готовою до змін відповідно до вимог часу. Для того, щоб в більшій мірі задовольняти потреби клієнтів та споживачів, та для отримання більшого прибутку та соціального ефекту від провадження діяльності підприємці укладають взаємовигідні угоди, в основі яких є злиття чи поглинання підприємств.

Злиття – об'єднання двох чи більше підприємств за добровільною згодою керівників чи власників для утворення нової структури на взаємовигідних умовах для всіх сторін з метою розширення діяльності, отримання більшого комерційного чи соціального ефекту, більш повного задоволення потреб споживачів [1].

Поглинання – операція, при якій одна компанія переходить повністю у володіння іншої, так званої «материнської» компанії, перестаючи самостійно існувати як юридична особа [2].

Операції з злиття та поглинання підприємств в Україні регламентується низкою нормативно-правових актів. Згідно із чинним законодавством України, в разі здійснення операцій із злиття підприємств утворюється нове підприємство, яке є правонаступником усіх прав та обов'язків підприємств, що брали участь у злитті. Зокрема, згідно із статтею 104 Цивільного Кодексу України, злиття, приєднання, поділ чи перетворення є способами припинення існування юридичної особи у зв'язку з повною передачею свого майна, прав та обов'язків іншій юридичній особі, яка створюється в результаті злиття чи є поглиначем такого підприємства. Згідно із статтею 106 Цивільного кодексу «Злиття, приєднання, поділ та перетворення юридичної особи», такі операції здійснюються виключно за згодою усіх сторін, або за рішенням уповноваженого органу – суду, або відповідних контролюючих органів. У статті 107 Цивільного кодексу визначено порядок здійснення таких операцій з злиття, поглинання, перетворення чи поділу юридичної особи. У статті 59 Господарського кодексу одним з прикладів припинення діяльності юридичної особи є його реорганізація, в разі якої усі майнові права та обов'язки суб'єктів господарювання, що брали участь, переходять до новоутвореного підприємства [3,4].

Аналізуючи українське чинне законодавство, можна помітити, що термін «поглинання» не використовується. А одним з аспектів, який провокує розвиток недобросовісних поглинань в Україні є недосконалість чинного законодавства.

З 2006 року ринок операцій злиття та поглинання в Україні розпочав стрімко зростати у зв'язку із появою іноземних інвесторів та вітчизняному ринку. В сучасних умовах, закордонні інвестори не зацікавлені інвестувати в українські підприємства, оскільки такі угоди вважаються найбільш ризиковими. Тому на ринку злиттів і поглинань України переважають внутрішні угоди, де покупцями є великі вітчизняні холдинги.

Найдорожчі операції з злиттів та поглинень підприємств, які відбулись в Україні у 2013 році наведено на рис. 1.

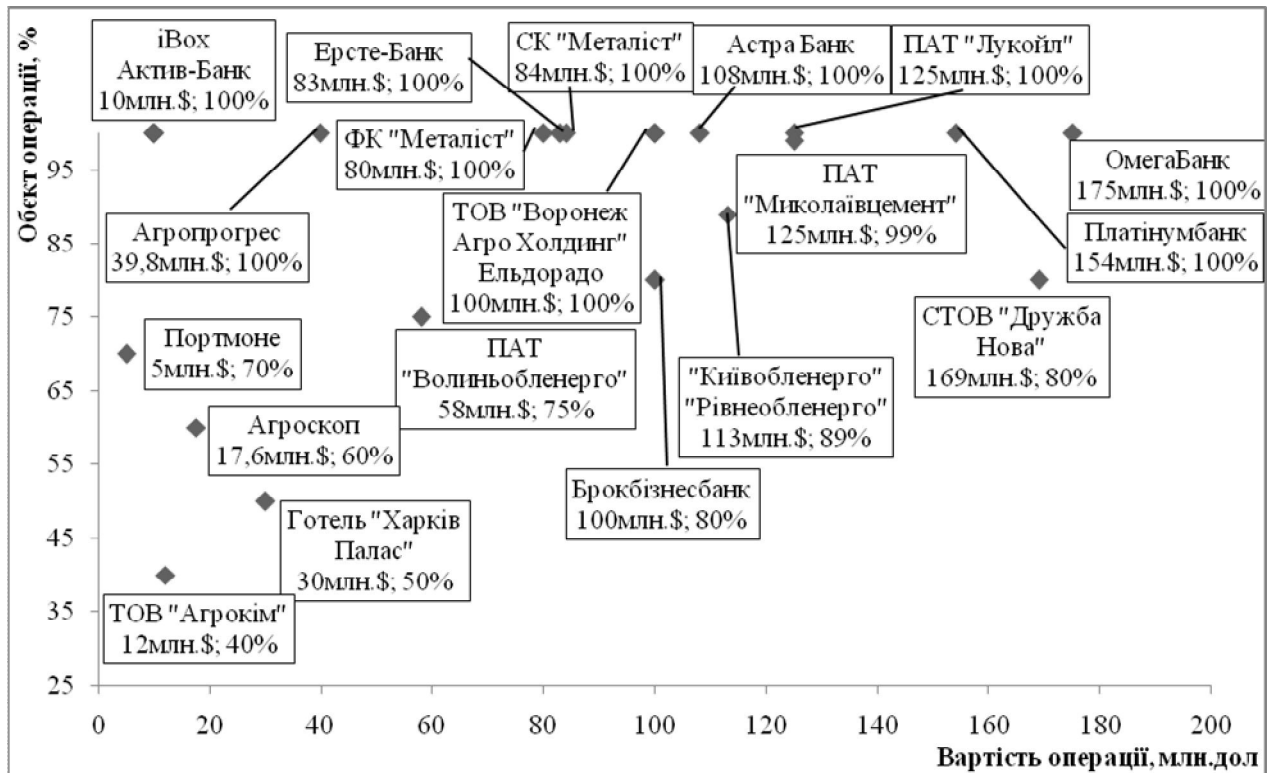

Рисунок 1 - Операції злиттів та поглинань підприємств України у 2013 році

Складено на основі дослідження джерел [5,6,7,8]

Обсяг злиттів і поглинань в Україні у 2013 році становив за різними оцінками від 4,2 млрд. доларів до 8 млрд. доларів. У 2012 році вартість таких операцій склала 2 млрд. доларів. Найбільшими з них були:

1. Приватизація ПАТ «Волиньобленерго» ТОВ «Укрстгаз», що частково належить Австрійським бізнесменам, ПАТ «АЕС Київобленерго» та ПАТ «АЕС Рівнеобленерго» рядом українських бізнесменів. [5,6,7]

2. Глобальна мережа оплат іВох викуплена в Альфа-банку за 10млн.доларів [3,5].

3. Викуплено 100% акцій ряду банків, таких як: Платинум Банк за 154 млн.доларів, Астрабанк – 108 млн.доларів, БМ Банк (вартість не розголошується), Брок-бізнесбанк – 100 млн.доларів, РеалБанк – 80 млн.доларів, Омега банк – 175 млн.доларів, ЕрстеБанк – 83 млн.доларів, Актив-Банк – 10 млн.доларів. Слід зазначити, що у всіх операціях джерелом інвестицій є Україна [3,5].

4. Корпорація ВЕТЕК у 2013 році зробила ряд операцій, таких як викуп 100% спортивного комплексу «Металіст», вартістю 84млн.доларів, який був у власності Харківської міської ради, футбольний клуб «Металіст» вартістю 80млн.доларів, ПАТ «Лукойл» - 125 млн.доларів [5,7].

5. 40% ТОВ «Агрокім» вартістю 12 млн.доларів перейшло до складу Індустріальної молочної компанії [5].

6. Однією з найдорожчих операцій, здійснених на ринку злиттів та поглинань України є перехід 100% пакету акцій корпорації Інтер Медіа Груп вартістю 2500 млн.доларів у склад Кіпрської корпорації та перехід ПАТ «Укртелеком» до структури корпорації UA Telecominvest Limited. Вартість 100% пакету акцій ПАТ «Укртелеком» становила 1240 млн. доларів [5,7,8].

7. Мережа магазинів Ельдорадо вартістю 100млн.доларів увійшли до корпорації Технополіс [5].

Слід зазначити, що у 2013 році відбулась активізація ринку злиттів та поглинань України, в яких як покупцем так і об'єктом купівлі є українські підприємства.

У зв'язку з складною політичною та економічною ситуацією в державі, у 2014 році ринок злиттів та поглинань досяг позначки менше 2 млрд. доларів, що в 3 рази менше, ніж у 2013 році.

Такий спад зумовлений політичною нестабільністю, проведенням двох позачергових виборів протягом одного року, військових конфліктів на сході країни. Більшість угод, які були здійснені – це вимушені угоди, пов'язані з розповсюдженням антиросійських настроїв серед населення, відтік російських інвестицій, закриття російських філіалів та продаж майна. У 2014 році були також логічно завершені деякі угоди, про які велися переговори у попередньому році.

У зв'язку з відсутністю покупців, середня вартість операції у 2014 році знизилась вдвічі у порівнянні з попереднім періодом.

Негативно вплинуло на ринок злиття і поглинання накладання у вересні 2014 року Національним Банком заборони на виведення коштів у іноземній валюті із країни. Такі законодавчі дії на певний час призупинили продаж підприємств іноземним інвесторам. У 2014 році країну залишило близько 2,6млрд. доларів раніше вкладених інвестицій.

Найдорожчі операції з злиттів та поглинань підприємств, які відбулись в Україні у 2014 році наведено на рис. 2.

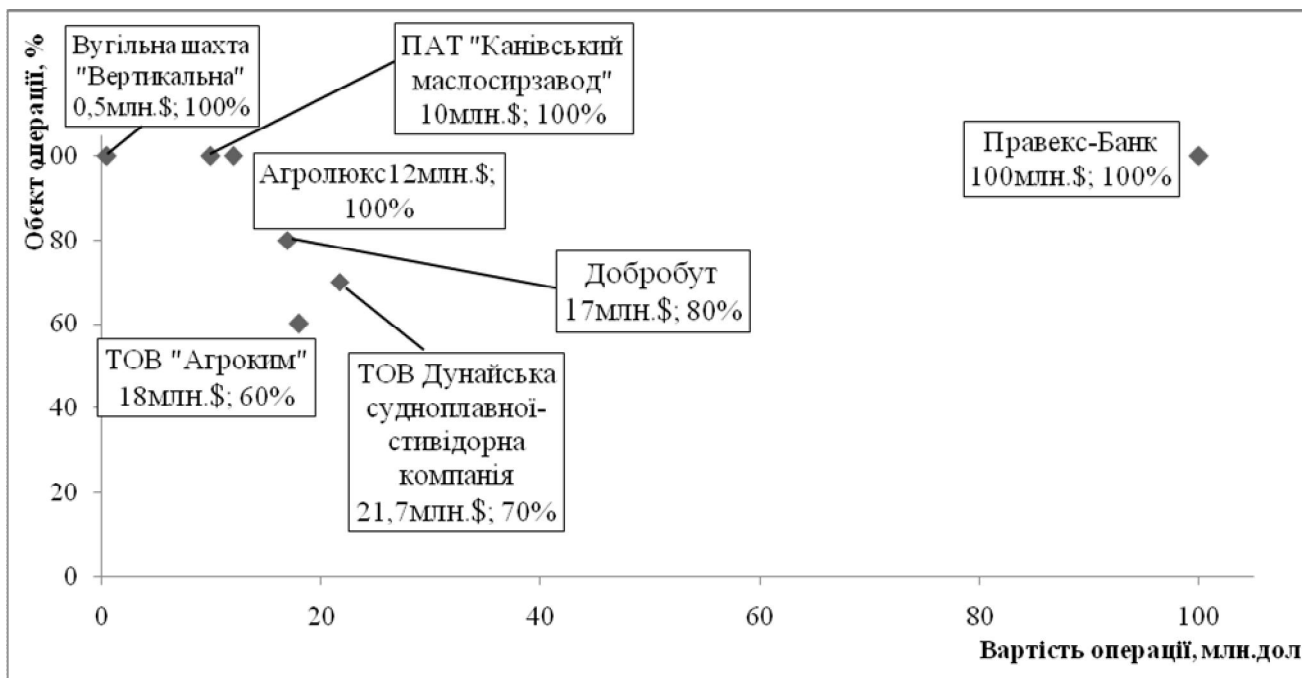

Рисунок 2 - Операції злиттів та поглинань підприємств України у 2014 році

Складено на основі дослідження джерел [5,10,11]

Найдорожчими поглинаннями у 2014 році стали:

1. Поглинання 100% Правекс-Банку українським бізнесменом вартістю 100млн доларів [5, 9].

2. Вугільна шахта «Вертикальна» продана за 0,5млн.доларів кіпрському холдингу [5,7].

3. ПАТ «Канівський маслосирзавод» увійшов до структури Західної молочної групи, що випускає продукції під торговою маркою «Комо». Вартість операції – 10млн.доларів [5].

4. 60% ТОВ «Агрокім» вартістю 18 млн.доларів викупила Індустріальна молочна компанія. Разом із 40%, що були викуплені у 2013 році, Індустріальна молочна компанія отримала повний контроль над ТОВ «Агрокім» [5].

5. 100% Агролюкс увійшло до структури Датського холдингу «Дан Фарм Україна» [5].

У 2015 році світовий обсяг операцій злиття та поглинання досяг 5 трлн доларів. Це історичний максимум. Такі операції в Україні в 2015 році досягли 1 млрд доларів, що є надзвичайно малою часткою у світовому обсязі та є новим історичним мінімумом на ринку злиттів та поглинань України. В основному операції відбувалися в агросекторі, сфері ІТ та енергосекторі. Основною причиною є непривабливість нашої держави як об'єкту для інвестицій, несприятливий інвестиційний клімат. Найдорожчі операції з злиттів та поглинень підприємств, які відбулись в Україні у 2015 році наведено на рис. 3.

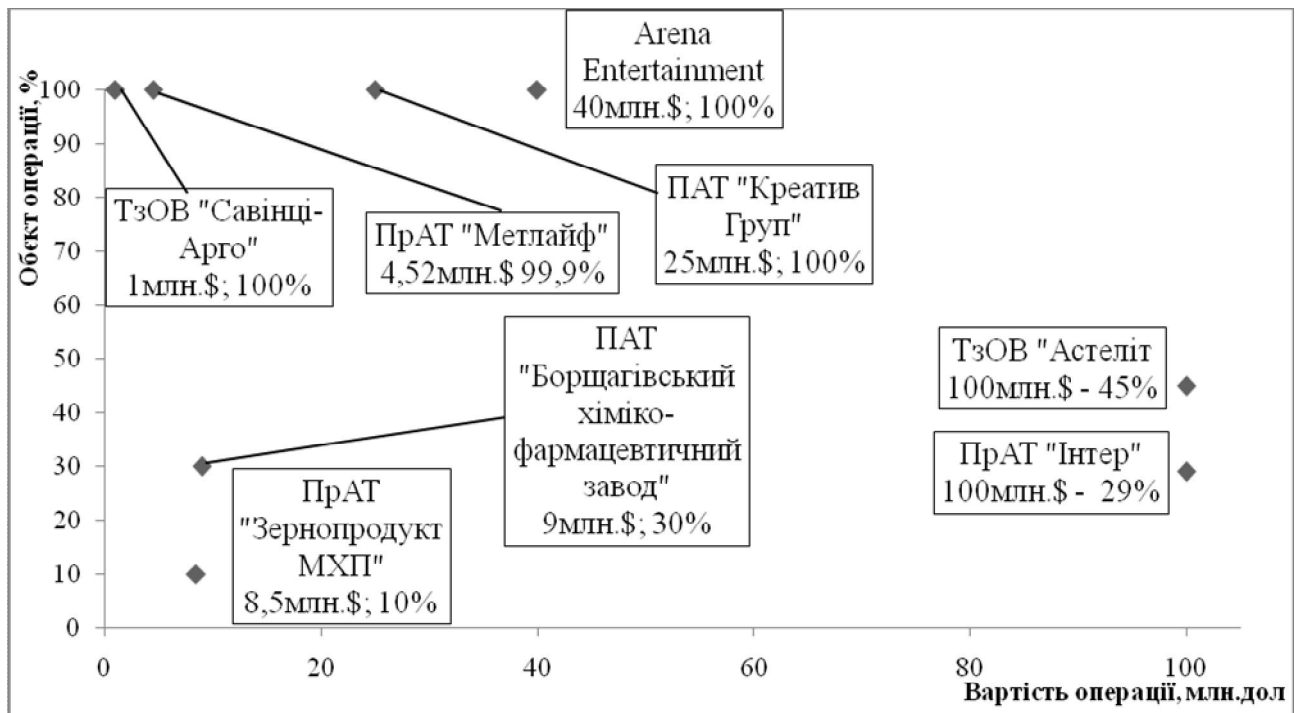

Рисунок 3 - Операції злиттів та поглинань підприємств України у 2015 році

Складено на основі дослідження джерел [5,9,11]

Найдорожчими операціями злиття та поглинання підприємств у 2015 році були:

1. Купівля турецькою компанією Turcell акцій Euroasia Telecommunications, власника вітчизняного телекомунікаційного оператора «Астеліт», 44,96% акцій на суму 100 млн доларів [5,11].

2. Продаж 29% ПрАТ «Інтер» компанією ПАТ «Перший канал» (Росія) вартістю 100 млн доларів [5,11].

3. «Мандарин Плазу» купила іноземна компанія на Кіпрі, її назва тримається в секреті. Сума угоди становить приблизно 40 млн доларів [5].

4. Група «Креатив» продана за 30 млн доларів крупі бізнесменів [5].

5. Продаж 30% акцій Борщагівського хіміко-фармацевтичного заводу фармацевтичній фабриці «Дарниця», ціна угоди – 171,8 млн. грн. (9 млн доларів) [5,7].

6. 10% акцій ПрАТ «Зернопродукт МХП» вартістю 8,5 млн.доларів викуплено підприємством ПАТ «Миронівський хлібопродукт» [5].

7. 99,9% ПрАТ «Страхова компанія «МетЛайф» викуплено швейцарським холдингом за 4,52 млн.доларів [5,9].

8. Астра Банк проданий за 4 млн доларів на аукціоні американському фонду NSH [5,9].

Отже, інвестори зацікавлені агропромисловою галуззю, енергетичним господарством, фармацевтичною галуззю в яких розпочались приватизаційні процеси. У 2015 році спостерігається поживлення процесів злиття та поглинань у банківській сфері. Залишається привабливою і гірничодобувна галузі. При цьому українські компанії на ринку частіше є в ролі придбаних активів.

Характерними проявами процесів поглинання в Україні є наявність підприємств, що є цікавими з точки зору міжнародних корпорацій. Таким чином, для отримання закордонних інвестицій у їх діяльність національні підприємства стають дочірніми для міжнародних конгломератів, які забезпечують вихід на нові ринки та інвестиції для розширення діяльності.

Значна частка інвестицій здійснюються нерезидентами. У 2013 році основна кількість інвестиційних процесів здійснювались за рахунок коштів з джерелом походження із країн Європейського Союзу, у зв'язку із початком процесів Євроінтеграції України. У 2014 році кількість таких операцій знизилась у зв'язку із складною політичною та економічною ситуацією в Україні, що зумовило непривабливий інвестиційний клімат в Україні.

У 2015 році все більше іноземних інвесторів проводять поглинання та злиття із підприємствами України. Проте, зросла кількість операцій, що проводяться без розголошення інформації про вартість операції, об'єкт чи підприємства-покупця.

Цікавою тенденцією ринку є те, що найчастіше операції здійснюються за рахунок інвестицій суб'єктів господарювання, що зареєстровані в Кіпрі. Це засвідчує значну частку офшорних компаній, що створені вітчизняними підприємствами. У 2015 році також спостерігається зростання кількості операцій злиття українських підприємств із великими конгломератами із США.

Визначено, що Ринок злиттів та поглинань України значною мірою залежить від політичної ситуації в країні, від світових тенденцій та інвестиційного клімату та привабливості країни. У зв'язку з формуванням великого приватного капіталу шляхом створення великих конгломератів, процеси поглинання підприємств стали одним з інструментів перерозподілу власності. Частішають випадки нерозголошення інформації про операцію, що свідчить про зростання чисельності прихованих поглинань для уникнення прямого оподаткування акцій, що є на балансі покупця.

З проаналізованого досліджено, що інвестори переслідують такі цілі в процесах злиття і поглинання: отримання довгострокового впливу на ринку, інвестування із спекулятивними цілями, з метою ліквідації підприємств.

Визначено, що недоліком сучасних процесів злиттів і поглинань є відсутність можливостей для об'єктивної оцінки вартості акцій підприємства, що призводить до невідповідних продаж стратегічних державних об'єктів в руки закордонних власників.

На ринку злиттів та поглинань України механізм та особливості здійснення таких операцій залежить від розмірів компаній-учасників, вартості угоди та ринкового впливу.

У табл. 1 наведені можливості та загрози операцій злиття та поглинання для підприємств.

За даними Mergers & Acquisitions Journal, 61% злиттів і поглинань компаній не є окупними вкладених у них коштів. Дослідження 300 злиттів, що відбулись за останні 10 років, проведене Price Waterhouse, показало, що 57% компаній, що утворилися в результаті злиття або поглинання, відстають за показниками розвитку від інших аналогічних представників ринку і змушені розділятися на самостійні корпоративні одиниці.

Близько 95 % поглинань відбуваються за взаємною згодою обох сторін, проте є ворожі поглинання – ситуації, при яких стороння група скуповує акції корпорації у кількості достатній для набуття контролю над нею, проти волі ради директорів, це – рейдерська атака. Якщо контрольний пакет акцій придбано, то минулі керівники звільняються з посад і керівництво компанією переходить до інших. Рейдерство зазвичай проявляється через недосконалість чинного законодавства, а також через відсутність дієвих інструментів на рівні держави. І те, що в Україні рейдерство активно розвивається засвідчує глибину системних проблем нашої держави. Рейдерські атаки поділяють на білі, сірі та чорні. Білі рейдери діють методом корпоративного шантажу в рамках чинного законодавства. Сірі рейдери баланшують на межі законності. Характерним є використання фальсифікованих документів, незаконного збору акціонерів, подвійного запису та корупція суддів. Чорні рейдери використовують кримінальні методи, такі як захоплення і блокування діяльності підприємства, підробка документів, підкуп силових структур, чиновників, суддів і судових виконавців, реєстрація компаній на підставних осіб тощо.

Таблиця 1 - Можливості та загрози процесів злиття та поглинання для підприємств - власна розробка автора

Можливості	Загрози
Зростання конкурентоспроможності новоутвореного підприємства, зростання інвестицій та покращення іміджу	Втрата автономності підприємства, що поглинається
Збільшення частки ринку та вихід на нові ринки	Втрата мобільності нової великої структури, що зменшить швидкість реагування на потреби ринку
Укрупнення підприємства, розширення сфер впливу, економія на масштабі, що призводить до зниження ціни та зростання прибутку	Простоювання виробничих потужностей
Продовження діяльності під відомим брендом	Невірна оцінка вартості підприємства
Можливість існування для підприємств, що не здатні конкурувати самостійно	Ліквідація підприємства внаслідок недобросовісного поглинання, втрата коштів підприємцем, збільшення чисельності безробітних
Об'єднання грошових потоків для провадження ефективної інвестиційної та інноваційної політики	Недооцінка розміру інвестицій, необхідних для здійснення угоди
Економія на науково-дослідних та дослідно-конструкторських роботах	Розрив економічних зв'язків з постачальниками
Централізація маркетингу, що призводить до економії, гнучкості збуту	Погіршення фінансового стану у зв'язку з великою заборгованістю другого підприємства
Можливість створення вертикально-інтегрованих структур, що зменшує залежність від зовнішнього середовища	Менеджери можуть не впоратись з труднощами, обумовленими інтегруванням двох компаній, з особливостями виробничого процесу, бухгалтерського обліку
Синергетичний ефект (взаємодоповнення) та диверсифікованість виробництва	Помилки, допущені в процесі реалізації угоди злиття

Вражаючими є характеристики та результати рейдерства в Україні [6,8,12,13,14]:

- в Україні діє щонайменше 40 – 50 спеціалізованих рейдерських груп, до складу яких входять висококваліфіковані юристи, економісти, аналітики;
- середня щорічна кількість рейдерських атак в Україні 3 тис.;
- понад 90% рейдерських атак є успішними;
- середньостатистична норма прибутку рейдера в Україні близько 1000%;
- щорічний тіньовий бюджет українських рейдерських компаній складає понад 5 млрд. дол. США.

Розвиток ринку недобросовісних поглинань, що розвивається як окремий напрямок бізнесу, провокує необхідність підприємців до використання превентивних заходів запобігання поглинання, щоб зробити підприємство непривабливим для рейдерів.

Висновки. Ринок злиттів та поглинань підприємств України знаходиться на стадії розвитку і є дуже динамічним, оскільки значною мірою кількість та обсяг операцій, що проводяться залежать від політичної та економічної ситуації в країні та світовими інвестиційними тенденціями. У 2013 році спостерігається збільшення кількості операцій на ринку, що спровоковане початком процесів Євроінтеграції України. У 2014 році у зв'язку із складною політичною ситуацією та військовим протистоянням на сході України, кількість операцій значно знизилась, а операції, що проводились, були або вимушеними, або у 2014 році відбулось їх логічне завершення. У 2015 році кількість операцій зросла, проте їх вартість була меншою, ніж у 2014 році. Це зумовлено покращенням

інвестиційної ситуації в світі. У 2015 році, порівняно із попередніми періодами, покупцями у більшості операцій виступали нерезиденти, що свідчить про зацікавленість іноземних інвесторів підприємствами України.

Аналізуючи вплив проведення операції злиття та поглинання на діяльність підприємства, слід зазначити, що добровільні злиття та поглинання несуть позитивний вплив, оскільки внаслідок злиття підприємства збільшують частки ринку, економлять на ефекті масштабу та здобувають вищу конкурентоспроможність. Рейдерська атака в свою чергу призводить до руйнації підприємства, втрати коштів засновником, подальшої його ліквідації з і супроводжується соціальними проблемами.

Перелік посилань.

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 документ 436-IV, [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 документ 435-IV, [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Банки України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://bank-ua.com>.
4. Інвестиційний портал InVenture [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://inventure.com.ua/>.
5. Онлайн платформа M&A Ukraine [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://mergers.com.ua/ua/>.
6. Національний антикорупційний портал [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <http://antikor.com.ua/>.
7. Фонд державного майна України - офіційний сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.spfu.gov.ua/>.
8. Рейдерство в Україні, рейдери, корупція [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zahvat.net/>.
9. Форбс Україна -новини бізнесу, фінанси, політика [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://forbes.net.ua/>.
10. Дані Антирейдерського союзу підприємців України у 2015 році. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – 2006-2016. – Режим доступу: <http://www.antiraidер.ua/>
11. Діденко О.М. Особливості злиття та поглинання [Текст] // Проблеми системного підходу в економіці. – 2011. – №3
12. Уманців Ю. Активізація процесів злиття та поглинання як чинник глобалізації світової економіки /Ю. Уманців //Підприємництво, господарство і право. – 2004. - №2
13. Горовий Д.А. Розвиток ринку M&A в Україні / Д.А. Горовий // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики – Харків: Харківський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України. – 2013. - №1(14) – С. 183-190.
14. Горовий Д.А., Нестеренко В.Ю. Основні фактори, що впливають на настання ризику рейдерського захоплення підприємства // Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії. Науково-теоретичний журнал. – Дніпропетровськ: ДДФА. – 2007. – № 2(18). – С. 18-23.

Стаття надійшла: 29.09.2016 р.

Рецензент: д.е.н., доц. Горовий Д.А.

УДК 65.01.290

JEL Classification: R220, 1000

«РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ» ЯК ЯКІСНО ПЕРЕТВОРЮЮЧИЙ ПРОЦЕС В ЕКОНОМІЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Карташов С.В., к.ю.н., доцент

Одеський національний економічний університет

Анотація. Розроблено методологічні підходи до комплексної діагностики «ризик-менеджменту» підприємств за умов зростання невизначеності ринкового середовища та кризових явищ у виробничій діяльності підприємств. Надано класифікацію найбільш поширених видів ризику, вказано на залежність та вплив ризику на методи управління підприємствами, на формування особливостей «ризик-менеджменту» підприємств у умовах посилення ринкової конкуренції та структурних змін як